

Medverkan vid inspelning av musikvideo; rättskraftigt prövat genom tidigare beslut.

Bakgrund

Sveriges advokatsamfunds disciplinnämnd meddelade den 23 januari 2020 beslut i två disciplinärenden mot advokat A. Ärendena hänförde sig till en inspelning av en musikvideo, som artisten X genomfört i tingsrättens lokaler och vid vilken advokater och biträdande jurister medverkat som statister.

Nämnden behandlade i de aktuella ärendena dels de kontakter som A hade haft med tingsrätten beträffande inspelningen av musikvideon, dels A:s medverkan som statist vid inspelningen av densamma. A invände bl.a. att hennes agerande inte skett inom ramen för advokatverksamheten.

Vid tidpunkten för nämndens beslut den 23 januari 2020 hade musikvideon såvitt känt inte publicerats och var således inte tillgänglig för nämnden. I beslutet gjorde nämnden följande bedömning.

Vid en samlad bedömning av vad som förekommit konstaterar nämnden att A:s agerande måste anses ha haft sådant samband med hennes verksamhet som advokat att agerandet får prövas mot reglerna om god advokatsed.

Nämnden konstaterar vidare att den ifrågasatt videoinspelningen såvitt är känt inte har publicerats och därmed inte har varit tillgänglig för nämnden. Nämnden finner inte någon anledning att ifrågasätta att de uppgifter A har lämnat till nämnden i sina yttranden är korrekta. Med hänsyn härtill visar inte utredningen att A:s agerande har utgjort ett åsidosättande av god advokatsed.

Ärendena föranledde därför inte någon åtgärd, bilaga 1.

Musikvideon har därefter kommit att publiceras på youtube. Den är hänförlig till artistens låt "Superstar", med följande text.

Whoo, whoo, whoo, whoo!

Produkten är bättre, de bakk dialekten
Vi ökar procenten (Ökar den)
Pass på semester, vi släpper biljetter
Mitt namn i arresten, håll käften i rätten (Håll käften)
Hänger med kretsen, jag visar på resten (Okej)
Slaktar på beaten, är bekväm
Jag knullar shunon ... för han vet att hon är fan
Jag äger min domän, modernare, modern
Ger henne vad som krävs, shit, hon sprutade, fontän
Inte hobby, det jobb, representerar min block

Stora brott vi begått, kammat in stora belopp
Samma som ger mig streams, samma som ger mig hat
De sätter på låten, ”Bror, vänta, chill, spola tillbaks”
De vill veta vilken gun jag håller, repparn köpte japp, min brolle
Nya kalle, aldrig [?], har för mycket cash, min ålder
Köper ny på arm, en rolle, Moncler, den tar hand om stormen
Gunnen, den gör ljud, här vi följer fucking inga normer

Kan bli, boy, jag är, vill bli en motherfucking superstar
Ingen har min stil, mittenfingret till polis
Ett geni, rappar stabilt (Einstein)
När man sitter här på toppen, man kan bara titta ner
De vill hellre se mig locked up än att se mig pop up
Det här är för familjen, Platina splittar kakan
Ingen här kan fucka med mig, vi gör det som det ingenting

Cirkel av bossar, pussy, går mot oss, blir krossade
Här livet, det kostar, varje dag är en risk att torska (Torska)
Har svårt att bli impad (Svårt), brukar bli fimpad
Skjutar utan att blinka (Pah)
Bjuder upp, vi kan linka sen
Taggar, undviker finkan
Jalla, springa får [?] i fickan
Gör nåt fel, här du kan bli skickad
Den här delen av stan är skitzad (Den är skitz)
Brott lönar, jagar min föda
Du vill ta det jag förtjänar, huh, över min döda
Det du tjänar om året, det vad jag tjänar på lördag (Tjänar)
Håller mig belönad (Bäng), ögonen röda (Bäng)
Fansen är berörda, kolla beaten jag mörda (Kolla)
Behöver inte smöra, kolla, rimmén är sköna (Slakta den)
Independet, vi har klarat oss själva
Jag har stått på mina egna sens jag var typ elva
Jag ska hämta massa pengar till mina föräldrar (Yeah)
Intalade mitt inre att inget ska ändrats (x, hör du mig eller?)

Kan bli, boy, jag är, vill bli en motherfucking superstar
Ingen har min stil, mittenfingret till polis
Ett geni, rappar stabilt (Einstein)
När man sitter här på toppen, man kan bara titta ner
De vill hellre se mig locked up än att se mig pop up
Det här är för familjen, Platina splittar kakan
Ingen här kan fucka med mig, vi gör det som det ingenting

(Whoo, whoo, whoo, whoo!)
Jag har en massa kulor och en bag med guns, jag passar den till bröderna
Jag har en massa huvudverk och grisarna, de cirkulerar hörnorna
(Whoo, whoo, whoo, whoo!)
(Whoo, whoo, whoo, whoo!)
(Whoo, whoo, whoo, whoo!)

Med anledning av videon – och med utgångspunkt i att den publicerade slutprodukten inklusive låttext såvitt kan bedömas innehåller nya omständigheter i förhållande till vad som tidigare har prövats – har A den 5 mars 2020 tillskrivits om ett yttrande över innehållet i filmen i förhållande till de uppgifter hon tidigare lämnat.

Advokatens yttrande

I yttrande, som kom in den 19 mars 2020, har A anfört bl.a. följande.

Videon bekräftar vad hon anfört om rollerna som statister under inspelningen. Det hon tidigare anfört om det hon fick veta inför inspelningen, syftet, hur det gått till inför medverkan som statist m.m. vidhålls.

Hon har inte erhållit något manus eller liknande i förväg utan på plats har de fått instruktioner att agera i en fiktiv rättegångsscen, vilket pågått under större delen av inspelningen. Någon musik har då inte spelats och det har inte rappats. Övriga scener har, som hon uppfattat det, uppstått mera spontant på plats efter rättegångsscenen avslutats, exempelvis när artisten går runt rätten, går på bordet men även den kvinnliga artistens in hopp. Hon har inte varit involverad i uppkomsten av dessa scener. Det har då i mindre sekvenser spelats musik på låg volym från en mobiltelefon. Hon har inte kunnat tillgodogöra sig låttext under inspelningen.

Produktionsbolaget/filmteamet var på plats cirka 30 min innan artisten anlände och hade då inför riggandet av kameror och övriga förberedelser, samtal med tingsrättens personal. Hon har inte varit delaktig i dessa samtal eller förberedelser.

Hon var således i tingsrätten som statist för en filminspelning för en musikvideo som tingsrätten gett tillstånd till. Hon har endast suttit på sin plats och agerat statist i en rättegångsscen. Tingsrätten har haft personal på plats hela tiden och som samtalat med produktionsbolaget innan och under inspelningen. Varken hon eller annan statist har varit delaktiga i att bestämma vad som skulle filmas under inspelningen.

Hon kan inte se att hon i den givna rollen och situationen har haft att agera på något sätt under filminspelningen eller att hon ska ha gjort något fel. Hon har inte haft anledning att se detta som annat än en filminspelning, d.v.s. fiktion.

Hon har sett tingsrättens tillstånd till skivbolaget/artisten samt tingsrättens närvaro under inspelningen som en garant för inspelningen. Hon har inte regisserat, producerat eller på annat sätt varit delaktig i skapandet av slutprodukten, dvs. filmen. Hon har inte heller fått del av den innan den publicerades. Hon vet således inte varför man valt att ha med scenen där artisten går på bordet, hur man gjort urvalet av inspelade scener eller hur det hela klippts ihop. Detta har hon inte haft någon rådighet över.

Det finns inte något i videon som kan härledas till vem hon är än mindre att hon till vardags arbetar som advokat. Den informationen har kommit ut och spridits på annat sätt. Det förefaller märkligt på ett principiellt plan att just aktuell film ska särbehandlas från andra då det är klarlagt att det är tillåtet för advokater att medverka i filmer som statister.

Det är ingen som skulle ha en tanke på att granska innehållet eller replikerna i annan fiktiv filminspelning där advokater medverkat eller som har spelats in i en domstol. Inte ens i serier/filmer som rör kriminalitet och där det både sägs och ageras ”olämpligt” i text rättsal/domstol (exempelvis i Johan Falk: Lockdown eller Solsidan).

Ingen statist skulle heller i något annat sammanhang behöva stå till svars för vad som i övrigt sker eller sägs i en film även om den skulle anses innehålla kontroversiella/stötande scener.

Hon är väl medveten om att kritik har riktats mot deras medverkan i filmen samt filmen som sådan. Men det kan inte ligga inom ramen för Advokatsamfundets roll att värdera, tolka och recensera en film, musikstycke och konstutövning, bara för att kritik riktas mot den. Detta synsätt synes självklart i alla andra sammanhang vad gäller konst och annan form av kulturyttring. En publicerad musikvideo borde dessutom omfattas av grundlagsskyddet i Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) och således falla utanför disciplinnämndens tillsyn.

Den omständighet att konst/film/artisteri/en text anses vara provocerande och av vissa beskrivas som smaklös, omoralisk och pinsam är inte heller skäl som ska kunna medföra att en advokat för medverkan, särskilt som passiv statist som inte haft någon möjlighet att påverka slutprodukten, ska kunna riskera en disciplinär påföljd. Det skulle leda till oerhörda svårigheter vad gäller förutsägbarhet, likabehandling och kan inte avgöras på annat sätt än subjektivt tyckande. Det är också en begränsning i den grundlagsstadgade yttrandefriheten som inte kan motiveras utifrån regelverket om upprätthållande av god advokatsed.

I detta fall handlar det dessutom inte om hennes eget handlade eller agerande i själva musikvideon eller i tingsrätten utan enbart den omständigheten att hon ska ha närvarat och på så sätt förknippats med vissa scener ur den här aktuella filmen.

Hela den här debatten, kritiken och aktuellt ärende har helt att göra med hur vissa ser på och uppfattningen om X, hans artisteri och hans musikgenre. En musikgenre som fullständigt dominerar den svenska musikbranschen idag.

Det är problematiskt att det från håll intas en självklar rätt till tolkningsföreträde om vad ett budskap kan vara och inte vara. Hur man tolkar samt ger uttryck för konst, utöver tycke och smak, beror på en rad olika faktorer; de erfarenheter man bär på, ålder, intressen samt givetvis parametrar som makt, klass, etnicitet, bakgrund m.m. I detta fall kan också åsikter och kunskap om rap som musikstil, dess historia mm också spela viss roll.

X har, i olika sammanhang, varit tydlig med att han tar avstånd från kriminalitet etc. Han men även andra artister i samma genre har också gett uttryck för att deras verk många

gångar misstolkas/missförstås och att det också tycks glömmas bort att detta är artisteri och konstutövning.

Hon beklagar den uppkomna situationen, att tingsrätten ångrat sitt beslut och att det getts uttryck för upprörda känslor avseende videon. Hon har dock omedelbart agerat för att försöka reda ut eventuella frågetecken så fort detta aviserats henne. Hennes uppfattning har varit att tingsrätten i hennes efterföljande kontakter har haft förståelse för såväl att det givetvis inte funnits något ont/dåligt uppsåt från deras sida samt hur de har uppfattat ansvaret för inspelningen.

Hon anser inte att hennes medverkan som statist i aktuell musikvideo kan stå i strid med god advokatsed.

Till yttrandet har bifogats en artikel från Dagens Juridik, och en länk till programmet Advokatsnack.

Ärendets handläggning

Vid sammanträde den 16 april 2020 beslutade advokatsamfundets styrelse att ta upp ett disciplinärende mot A. A bereddes därefter tillfälle att slutföra sin talan och har den 4 maj 2020 meddelat att hon inte har något med att tillägga i ärendet.

Nämndens bedömning och beslut

En advokat ska uppträda sakligt och korrekt samt så att förtroendet för advokatkåren upprätthålls. Det är därför viktigt att en advokat inför sitt deltagande i olika sammanhang tar reda på information om och överväger lämpligheten av ett eventuellt deltagande.

Nämnden har genom beslutet den 23 januari 2020 rättskraftigt prövat A:s medverkan vid inspelningen av den aktuella musikvideon. Vad som framkommit sedan nämndens beslut meddelades är inte av den beskaffenheten att nämnden lagligen kan ändra det tidigare beslutet. Ärendet föranleder därför inte någon vidare åtgärd.